

Dinamismul etnofolcloric al minorității huțule și dialectul huțul în cultura populară din Bucovina

Constantin-Andrei PĂTRĂUCEAN

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

andreiconstantin150@gmail.com

Abstract: The dynamism of the Hutzuls' minority is a reality that is part of the changes in today's society, but there are specific elements of traditions, beliefs, rituals, etc. that endure regardless of the innovations of the contemporary world. Thus, both the language spoken by the Huits and their specific characteristics are resistant to change, even though their history is little known and researchers consider them an enigma of ethnology. Since they live close to the Romanians, a strong cultural assimilation of the Hutzuls to the Romanian population can be observed, which is proven by the observation of common traditions or even their institutionalisation (existence of censuses). However, ethno-folcloric dynamism also suggests a major error: the major mistake made by anthropologists is to see in the Hutzuls a population of Ukrainian origin, even though there is scientific information proving that both the history of the Hutzuls and their language have certain peculiarities that distinguish them from Ukrainians. Having existed for a long time in isolation, the Hutzuls built their own way of existence and did not want to be under anyone's authority, being exponents of the freedom and disobedience that made them special among the ethnic groups of Bukovina.

Keywords: *folklore, evolution, dialect, Hutzuls, Bucovina.*

Având în vedere dinamismul etnofolcloric al minorității huțule din Bucovina, este necesar să facem referire mai ales la relațiile interculturale ce se dezvoltă între populația minoritară huțulă și alte grupuri etnice existente în zonele de interferență. În felul acesta, vom observa evoluția credințelor, a obiceiurilor, dinamica limbii, reprezentările arhetipale etc. Se pot dezvolta astfel două direcții ale cercetării: este vorba mai întâi de o analiză a dinamismului etnofolcloric ce ține de relațiile interpersonale pe care huțulii le dezvoltă cu românii sau cu alte grupuri etnice, iar apoi trebuie urmărite și rapoartele instituționalizate pe care comunitățile trebuie să le dezvolte reciproc. Așa cum vom observa în continuare, fără a exista conflicte interetnice majore între huțuli și români, pot apărea uneori, în ceea ce privește cele două direcții de cercetare numite mai sus, anumite categorisiri care nu fac decât să migreze uneori către o anumită intoleranță interetnică.

Atunci când ne referim la dinamismul etnofolcloric, avem în vedere atât evoluția sau modificarea faptelor cognitive obținute pe cale cultă (referindu-ne aici la basme, povești, legende huțule etc.), cât și la fapte ale realității imediate (tradiții, specificul etnic al populației, ritualuri etc.), așa cum apar acestea astăzi

la minoritatea huțulă. În interpretarea faptelor etnofolclorice se observă astăzi o schimbare de paradigmă, în sensul unei disoluții, care vine în complementaritate cu o evoluție culturală. În cadrul acesteia, reprezentările primitive sunt absorbite și înglobate în cultura universală.

În context istoric, populația huțulă a fost dominată de-a lungul timpului de diferite imperii, fiecare imperiu exercitând o anumită influență asupra acesteia. Indiferent însă de dominația sub care au existat, huțulii au rămas în permanență retrași de ochii lumii, trăind într-o izolare geografică propice acestora, fiind parcă în mod intenționat părtași la necunoașterea istoriei lor, fapt care provoacă multe controverse în rândul specialiștilor. De aceea, scriitorul Emanoil Bucuța, pasionat de folclor, în peregrinările sale prin satele huțule, descriind frumusețea acestora, susține parcă libertatea și nesupunerea huțulilor, care persistă până astăzi:

Huțulului îi place locul deschis și cerul lângă el. Îngrămădirile de gospodării în sate și cătune par nefirești și prin ordin administrativ. (Bucuța 1933: 360)

Ca grup etnografic distinct, huțulii se remarcă la sfârșitul secolului al XVIII-lea (odată cu recensămintele realizate de Imperiul Habsburgic), conform cercetătorului polonez Tomasz Figlus (Figlus 2009: 150), iar primele studii despre aceștia apar la scriitorii polonezi Wójcicki și Korzeniowski, în anii 1840. În Bucovina, aceștia vin din părțile Galiției, din cauza condițiilor neprielnice impuse de imperiu, stabilindu-se în zona de munte a comunelor Brodina, Ulma, Izvoarele Sucevei, Moldovița, Cârlibaba, Breaza, Moldova-Sulița, Vatra Moldoviței). Ulterior, minoritatea huțulă a prezentat interes pentru numeroase popoare (români, ucraineni, germani etc.) și astfel au început să apară studii despre dialectul huțul, despre folclorul și etnografia acestora, despre istoria lor. Datorită dinamismului interetnic, huțulii au preluat, așa cum vom prezenta mai jos, trăsături culturale mai ales de la români, materializate în artă, folclor, credințe sau ritualuri.

Atunci când aducem în discuție cultura populară a huțulilor, înțelegem de la început specificul aparte al acestei minorități, mai ales datorită izolării sale geografice și a enigmelor care planează asupra lor, fapt care îi deosebește de alte grupuri etnice din Bucovina. Huțulii nu scapă însă de ritmul grăbit al procesului de modernizare, deoarece industrializarea afectează chiar și cele mai izolate spații, cu toate că majoritatea huțulilor trăiesc în zona rurală. De aceea, descrierea făcută de un preot huțul din însemnările lui Bucuța nu mai poate fi adevărată în totalitate în societatea actuală, unde intimitatea huțulilor pare a fi din ce în ce mai invadată: preotul susținea că huțulii sunt uitați în valea Ceremușului chiar și de români, cei care îi consideră slabi, săraci și așezați la marginea pământului. (Bucuța 1933: 364)

Teritoriul pe care trăiesc huțulii (numit Huțulșcina) se întinde astăzi în Ucraina și pe o mică parte din nordul României. Tendința de conservare este evidentă la cei care conștientizează că identitatea huțulilor este valoroasă și trebuie transmisă generațiilor ulterioare. Problema intervine atunci când aceștia sunt asimilați de alte populații (ucraineni, români) și de aceea este din ce în ce mai dificilă exprimarea individualității acestei comunități etnice. Chiar

dacă satele huțule rămân aproape goale, cu populație preponderent în vârstă, în timp ce majoritatea tinerilor pleacă în țări străine, cultura populară are capacitatea de a rămâne totuși vie. Când întreaga societate este însă într-o permanentă modificare, dinamismul etnofolcloric al huțulilor nu trebuie considerat drept o realitate negativă care afectează identitatea acestora sau specificul lor în raport cu alte minorități, întrucât acest lucru se petrece în cadrul tuturor etniilor.

Izolarea geografică a huțulilor, pe care au susținut-o de-a lungul timpului antropologii, devine astăzi un fenomen care nu mai poate fi adevărat în totalitate. Dezvoltarea grăbită a societății a făcut ca ținutul huțulilor să nu scape de industrializare, prin construirea multor vile și cabane, a traseelor grobiene, a defrișărilor excesive etc. Totuși, există și zone greu accesibile, unde drumurile nu facilitează accesul celor din exterior, iar bătrânii trăiesc așa cum au făcut-o zeci de ani; deplasarea „la târg” sau la magazine are loc destul de rar, iar principalele surse de hrană sunt produsele animaliere, fructele oferite de natură (afine, zmeură, fragi etc.), miere, ciuperci (în special hribii), cartofi, mămăligă și carnea afumată (bujenită) pe care huțulii o conservă foarte bine, servită alături de huslincă, așa-numitul iaurt al acestora. În general, mâncarea huțulilor era foarte consistentă, pentru a le oferi bărbaților forța necesară lucrului la pădure cu lemnul care presupunea o forță brută desăvârșită. Evident că astăzi existența alimentelor nu mai este o problemă, întrucât aproape la fiecare casă huțulă există o mașină de teren care facilitează în orice moment drumul către „civilizație”. Cu toate acestea, există cazuri izolate ale unor bătrâni huțuli care se deplasează cu greu, dar s-au obișnuit cu acest stil de viață și nu ar renunța pentru nimic la bordeiul lor sărăcăcios, dar călduros. Exemplele sunt numeroase, însă ne limităm la unul: este binecunoscută în zonă povestea lui moș Costașco din cătunul Cornadovata, comuna Moldova-Sulița care nu are familie, nu are niciun venit și se deplasează cu greu în niște cărje improvizate, ajutat fiind de vecini cu alimente și cele necesare prin gospodărie, singura sa legătură cu lumea fiind un aparat de radio. Pe moș Costașco, dinamismul societății nu l-a afectat, acesta trăindu-și restul zilelor așa cum a făcut-o întreaga viață: în singurătatea munților, în care doar glasul pădurii îi mai poate alina existența.

În ceea ce privește originea huțulilor, paradoxul este reprezentat de faptul că studiile realizate până în acest moment, în loc să facă lumină în istoria acestora, adâncesc problema. Astfel, în prezent, dinamismul etnofolcloric propune, se pare, o eroare principală: greșeala majoră pe care o fac antropologii este să vadă în huțuli o populație de origine ucraineană, cu toate că există informații științifice care dovedesc că atât istoria huțulilor, cât și limba acestora au anumite particularități prin care huțulii se deosebesc de ucraineni. Mugur Andronic condamnă astfel „ucrainizarea forțată” și artificială a huțulilor, cu toate că unii huțuli se declară la recensăminte ucraineni, această declarație având la bază poate și utilizarea peiorativă de astăzi a etnonimului „huțul” sau „huțan”, idee la care a contribuit, din păcate, și Nicolae Iorga (Iacobescu 2005: 97), acesta susținând că etnonimul ar proveni de la românescul „hoț”, impunându-le huțulilor și alte adresări peiorative. Acest fapt devine astfel o

realitate nefericită în cadrul dinamismului etnofolcloric al huțuilor, însă ucrainenii au dorit în permanență să-i asimileze, încă din secolul al XIX-lea, atunci când, sub ocupație imperială, limba ucraineană devenise limbă de predare în școlile din comunitățile huțule. Arta ouălor încondeiate pentru care huțulii sunt recunoscuți pe plan național și internațional este absorbită de ucraineni care consideră acest obicei ca fiindu-le propriu. În acest sens, cercetătorul Mugur Andronic susține:

Din punct de vedere religios, huțulii au fost și sunt ortodocși, pe când ucrainenii sunt greco-catolici. Astăzi vorbim o limbă slavă, desprinsă demult din slava comună, dar prin aceasta nu înseamnă că suntem slavi. Din punct de vedere antropologic, etnia noastră se apropie mult de cea românească, având alte caractere și nu slave. La constituirea lor etnică deci, huțulii au ca fundament origini dacice și apoi românești. (Andronic 1998: 82)

Din punct de vedere lingvistic, minoritatea huțulă din Bucovina are numeroase elemente comune cu ale altor etnii, de la care aceștia au împrumutat diverse fapte lingvistice pe care le-au transformat în funcție de specificul propriu. Cele mai multe elemente lingvistice huțulii le-au împrumutat, evident, de la români și de la ucraineni, cu care au trăit în strânse legături. Dialectul huțul este cu atât mai interesant cu cât acesta nu se supune unui sistem de reguli gramaticale riguroase. Trăsăturile slave ale limbajului huțuilor sunt evidente, însă congruența cu limbajul românesc a făcut ca graiul huțuilor să fie alterat de expresii și cuvinte românești. Chiar dacă există foarte multe cuvinte provenite din ucraineană pe care le folosesc huțulii, există și numeroase cuvinte care pot fi considerate specifice huțule. Trebuie apreciată astfel unicitatea limbii huțule, chiar dacă este considerată a fi un dialect al limbii ucrainene cu unele influențe poloneze, și în același timp având multe cuvinte care își au originea în limba română (de exemplu, huțănescul „zgardy” provine din românescul „zgardă”). Nefiind o formă literară, limba huțulă nu se studiază în școli și nici nu este o limba asupra căreia să se oprească prea mulți cercetători. Limba ucraineană este varianta oficială a limbii huțule, iar dialectul huțul pare a fi pe cale de dispariție în Bucovina, fiind vorbit din ce în ce mai puțin, mai ales de oamenii preponderent în vârstă.

În graiul matern al huțuilor, elementele românești sunt extrem de numeroase, acesta fiind unul dintre motivele pentru care se ezită atunci când se are în vedere originea lor etnică. Adrian Turculeț vorbește în studiul său despre un așa-numit bilingvism huțulo-român, pe care îl consideră o normalitate în cadrul grupurilor aloglote care se află continuu în relație lingvistică. În locurile publice, chiar dacă sunt înconjuțați de români, huțulii vorbesc între ei limba lor, părând astfel a fi o limbă intimă pe care românii nu o înțeleg, cu excepția celor câteva cuvinte în română, care predomină și în graiul huțul. Este cât se poate de normal ca dialectul huțul să fie contaminat de cuvinte românești, întrucât variații lingvistice apar chiar și în sate vecine ale românilor. Autorul citat mai sus susține așadar:

De un bilingvism româno-huțul se poate vorbi în prezent la românii veniți din alte părți în satele locuite de huțuli sau la huțulii care s-au stabilit în localități din afara

arealului lor principal (pe valea Suhei) și la care româna a devenit principala limbă de comunicare, iar graiul huțul (limba maternă) a devenit limba secundară. Bilingvismul româno-huțul al românilor băștinași pe care huțulii i-au aflat la venirea lor în zona muntoasă de la izvoarele Sucevei, Moldovei și Moldoviței sau al românilor care au conviețuit cu huțulii în Galiția s-a rezolvat prin asimilarea lingvistică a elementului românesc. (Turculeț 2007: 383)

Cercetătorul subliniază trei etape ale bilingvismului huțulo-român: inițial, evidențiază dialectul huțul, reprezentat de graiul matern curent, care era vorbit de majoritatea populației și era cât se poate de normal ca limba uzuală să fie reprezentată de graiul huțul, pe când limba oficială, româna, se vorbea doar în cazul în care era imperativă utilizarea acesteia, mai ales că unii bătrâni din Izvoarele Sucevei, Brodina sau Ulma nu cunoșteau aproape deloc limba română. Odată cu trecerea anilor, s-a observat însă tendința ca limba română să fie folosită din ce în ce mai mult, chiar și în cadrul comunităților izolate ale huțulilor, însă graiul huțul nu se pierde, utilizându-se în cadrul familiei și în cadrul comunității rurale. O ultimă etapă a bilingvismului ar fi reprezentată de existența limbii române ca limbă evident majoritară, iar graiul huțul ar rămâne să fie utilizat doar în cadrul familiilor sau în mijlocul românilor, ca așa-numit limbaj secret, pentru ca ceilalți să nu înțeleagă conversațiile huțulilor, acest procedeu realizându-se mai ales în cazul populației vârstnice. Totuși, de la apariția studiului lui Adrian Turculeț (2007) în care acesta susținea că se poate observa o menținere a graiului huțul chiar dacă societatea este într-un dinamism continuu, lucrurile s-au schimbat, întrucât familiile huțule utilizează această limbă din ce în ce mai rar, iar limbajul secret este utilizat sporadic, acest lucru având drept cauză distrugerea structurii unitare a satelor huțule, care rămân, din păcate, aproape nepopulate. Numărul în descreștere al huțulilor nu este un lucru tocmai nou, acest aspect fiind observat încă de acum aproape un secol, așa cum scria Bucuța la 1933, când susținea că din cauza împrejurărilor economice, populația huțulă scade, și cu fiecare an, aceștia sunt mai puțini, neînțelegând noile împrejurări și lumea nouă care se naște cu forțe din ce în ce mai puternice. (Bucuța 1933: 364)

Chiar dacă nu vom insista foarte mult asupra aspectelor fonetice ale limbii, este bine de știut că atunci când folosesc limba română, graiul huțulilor este particular, iar acest lucru nu se observă doar la huțuli, deoarece se pot vedea multe diferențe între limba română vorbită, de pildă, de la o comună la alta (Straja, Putna, Vicovu de Sus etc.) și graiul românesc pe care îl au huțulii: „acupiriș”, „timilie”, „fitiță”, „mergim”, „nigricios”, „civa” (observăm că „e”-ul neaccentuat din cuvintele românești se transformă în „i” accentuat în cuvintele huțule). Multe dintre cuvintele și particularitățile fonetice pe care Adrian Turculeț le consemnează în studiul său nu (mai) sunt specifice doar huțulilor, acestea întâlnindu-se și la graiurile populațiilor române învecinate (de pildă, cuvinte precum „mătur”, „zahăr” etc., prezente și în comuna vecină Straja). Varietatea limbii huțule provine așadar din interferența limbii române cu limba ucraineană, la care, bineînțeles, a contribuit și influența limbii române, mai ales, inițial, în cadrul păstoritului și al creșterii animalelor.

Tradiția orală din cadrul minorității huțule explică faptul că termenul *huțul* ar proveni de la termenul ucrainean *huțcatesia*, care se traduce prin „a

sări în șa”. Această explicație este pusă în legătură cu importanța deosebită pe care o are calul, animal-totem, în viața huțurilor, care îi întovărășește în orice activitate de ordin fizic (munca la pădure, la câmp etc.) sau de ordin spiritual (nunta, înmormântarea etc.).

Credința huțurilor este foarte puternică, majoritatea fiind ortodocși, ținând sărbătorile pe rit vechi. Multe dintre sărbătorile huțurilor, în special cele populare, conțin elemente păgâne, dar amintesc în același timp de o simplitate a traiului arhaic. Focurile de Sfântul Gheorghe, dansuri însoțite de trâmbiță sau drâmbă, toate dovedesc un mister dintr-o epocă precreștină. Prelucrarea lemnului era principala ocupație a bărbaților, în timp ce femeile stăteau acasă, realizau treburile gospodăriei și se îndeletniceau cu principala ocupație pe tot parcursul anului: încondeierea ouălor. La femeile huțule, încondeierea ouălor trece de pragul unei simple activități artistice și ajunge spre o concepție religioasă asupra lumii. Simbolurile solare, arhetipuri legate de natură, reprezentări sacre, toate apar pe suprafața oului, dovedind legătura permanentă pe care huțulii o au cu natura, indiferent de dinamismul societății actuale.

În permanență, huțulii au trăit într-o relație foarte strânsă cu natura pe care o consideră antropomorfică. Obiceiul încondeierii ouălor pare a nu se degrada, nici a se pierde, practicându-se și astăzi încă de la vârste fragede. Pe lângă acestea, creșterea animalelor, care asigurau și o bună parte din hrană era indispensabilă vieții huțurilor. Din punctul de vedere al portului popular, îmbrăcămintea huțanească iese în evidență prin coloritul excesiv al acesteia și prin cununa de flori pe care fetele o poartă pe cap. La bărbați, pălăria (sau cușma) era un accesoriu obligatoriu, alături de cureaua lată și baltagul pe care îl luau după ei mereu. Sculptura în lemn, încondeierea ouălor, dansul Huțulca sunt nelipsite și au reușit să iasă din cultura huțurilor și să se remarce și în cadrul altor etnii.

Românii au avut însă la un moment dat, la fel ca celelalte grupuri etnice, și continuă să aibă, acea dorință firească de a se simți superiori huțurilor. Bineînțeles că autorul pune aceste aspecte atât pe seama încrederii absolute în superioritatea proprie, cât și pe existența prejudecăților, uneori false, pe care o comunitate le moștenește în cadrul istoriei unui popor. Se formează astfel diverse stereotipuri care conțin în interiorul lor o anumită experiență colectivă care are capacitatea de a comunica celorlalte comunități informații, de cele mai multe ori negative, restul comunității folosind, uneori eronat, informația rezultată:

În stereotip sociologii identifică, în sens ideal, experiența colectivă a unei comunități, transmisă sub formă de concluzie membrilor societății, care profită de ea; (...) Exemplele de stereotipuri sunt numeroase: bărbații sunt băutori de bere, femeile conduc mai prost decât bărbații, tinerii sunt imprudenți, anumite minorități etnice se ocupă doar cu infracțiunile, plimbările noaptea pot fi periculoase. «Gândirea» de tip stereotip nu este «gândire» în adevăratul sens al cuvântului: ca și în cazul prejudecăților, indivizii preiau un raționament fără a-i testa validitatea. (Bârleanu 2015: 33)

Astăzi, când nivelul toleranței oamenilor se presupune a fi în limite (mai) normale față de cele din trecut, astfel de prejudecăți au început să fie înlăturate, dacă nu definitiv, măcar în cea mai mare măsură. Dacă însuși Nicolae Iorga îi făcea pe huțuli „stricați” sau „bețivi”, aceste adresări au planat

până de curând asupra populației huțule, la fel cum despre evrei se credea în mentalul colectiv că ar fi o unealtă a diavolului, o ființă blestemată din cauza lipsei botezului acestora.

Odată cu trecerea timpului, mai ales în aceste zile, toleranța culturală se vrea a fi o valoare a societății și se observă, într-adevăr, o conștientizare a particularităților etnice ale fiecărei zone și o respectare a acestora, la nivelul acceptării diversității legate de obiceiuri, ritualuri, perspective asupra lumii etc. În sensul acesta, huțulii devin parte a unei identități colective în care obiceiurile legate de sărbători, de riturile de trecere, de evenimentele ceremoniale din viața omului sunt tratate cu o oarecare răspundere. De pildă, în cadrul sărbătorilor de iarnă pe care huțulii le țin pe stil vechi se simte o anumită responsabilitate sacră a acestora, mai ales legată de colinda bisericească, iar românii și huțulii trăiesc în acest interval într-o perioadă de armonie, admirându-și unii altora tradițiile specifice, participând chiar la diferite evenimente culturale împreună.

Toponimele huțule fac trimitere la legende și interpretări interesante, care astăzi însă nu sunt foarte cunoscute publicului larg. De pildă, un sat al huțulilor, pe numele său Dubiusca, ar proveni de la numele unei femei, Dovbușca, iubita unui haiduc celebru (despre care se spune că l-ar fi trădat chiar ea însăși), Oleksa Dovbush, refugiat în munții huțulilor din cauza autorităților care îl asupreau.

Trăind într-o permanentă comuniune cu natura, în întunecimea pădurilor pe care le-au stăpânit încă din cele mai vechi timpuri, huțulii s-au integrat în cadrul natural și astfel le este ușor să interpreteze semnele naturii, să acorde importanță fiecărui obicei calendaristic și să realizeze chiar și descântece pe care astăzi le-au conservat într-o mică măsură. Un descântec interesant consemnat de Mugur Andronic se mai aude astăzi rar, la femeile în vârstă de prin munți, acolo unde noutatea încă nu a ajuns. Un descântec puternic se realizează la huțuli cu ajutorul unei fășii de pânză și o crenguță de busuioc cărora li se dă foc, descântătoarea rotindu-le în jurul capului celui bolnav în timp ce rostește imprecății, iar după ce descântescul este încheiat, femeia trebuie să se așeze în spatele bolnavului și să scuipe în formă de cruce:

S-a pornit (se spune numele celui descântat) de acasă, gras, frumos și sănătos. Când a ajuns pe la jumătate, s-a întâlnit cu frica înfricată, spaima înspăimată, în ceas de moarte dată. Du-te în munții cei cărunți, unde vaca neagră nu mugește, unde cocoșul negru nu cântă. Lasă-l pe (se spune numele bolnavului) curat și luminat cu descântecul de la mine și darul de la Dumnezeu. (Andronic 1998: 54)

Este necesar să conștientizăm disoluția treptată a specificului etnofolcloric al huțulilor, în sensul înglobării lor în cultura și specificul românesc. Trebuie să trecem astfel peste limitele sociale și să ajungem să cercetăm minoritatea huțulă din punctul de vedere al antropologiei culturale, să înțelegem locul acesteia special în lume și să nu-i acuzăm pe huțuli pentru dorința absolută de libertate sau pentru limba uneori „deformată”, particularități care pe Mihai Eminescu l-au fascinat:

Au o viață de pasăre pribeagă, originală și liberă.(...) Românii le pricep limba lor fără s-o poată vorbi și ei, huțulii pricep pe cea română. E cel mai ciudat fenomen de a

vedea pe țăranul român de baștină cum ascultă cu atenție la ceea ce îi spune oaspetele său, când se coboară la câmpie. (...) Din această simpatie abia explicabilă s-ar deduce că acești huțuli sunt daci slavizați, pe când românii, care-i pricep, fără să le vorbească limba, sunt daci romanizați. (Eminescu 1914: 390)

Fără a avea o mare influență în cadrul societății, huțulii au reușit să-și exprime identitatea, cu toate că specificul existenței lor este destul de greu de înțeles. Modalitatea lor de viață, relațiile sociale și bagajul etnofolcloric pe care îl dețin continuă să reziste cu greu în secolul XXI, chiar dacă contextul actual dovedește o puternică asimilare culturală a huțulilor la populația românească, fapt dovedit și prin intermediul recensămintelor. Direcția de cercetare este deschisă, rămânând astfel să cercetăm în continuare modul în care huțulii, prin libertatea pe care au dorit-o în permanență, își exercită influența asupra folclorului actual.

BIBLIOGRAFIE

- Andronic 1998: Mugur Andronic, *Huțulii-o minoritate din Bucovina*, Suceava, Societatea Culturală „Ștefan cel Mare” Bucovina.
- Bârleanu 2015: Călin Bârleanu, *Antropologie și comunicare interculturală*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință.
- Bucuța 1933: Emanoil Bucuța, *La huțuli*, în *Boabe de grâu*, București, Editura Monitorul Oficial.
- Eminescu 1914: Mihai Eminescu, *Opere complete*, Iași, Librăria Românească Ioan V. Ionescu și M. Georgescu.
- Figlus 2009: Tomasz Figlus, *Past and present of Hutsulshchyna as the Carpathian borderland region*, în *Historical regions divided by the borders. Cultural heritage and multicultural cities*, nr. 9, vol. 2, Łódź-Opole, Institutul Sileziei, p. 150 .
- Iacobescu 2008: Mihai Iacobescu, „Iorga și Bucovina”, în „Analele Bucovinei”, anul 15 (30), 1/2008, București, Editura Academiei Române, p. 97.
- Turculeț 2007: Adrian Turculeț, *Limba română la huțulii de pe valea superioară a Sucevei și de pe valea Moldoviței (1)*, Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”.